కథ

ప్రతిబింబాలు

ఆర్. వసుంధర

బాగా ప్రొద్దెక్కితేగాని లేవని నాకు ఈరోజు ఆరు గంటలకే మెలకువ వచ్చేసింది. ఇంత ప్రకృతి సౌందర్యములోవుండీ సూర్యోదయపు అందాల్ని రోజూ ఆస్వాదించలేకపోవటం విచారకరమైన విషయమే అయినా ఆ నిద్రలోవుండే హాయి యీ ప్రపంచంలోని మరేవిషయంలోనూ కనుపించదు నాకు. వయసు మీరిపోతున్న బ్రహ్మచారిణులైన స్త్రీలు తమచుట్టూ తాము నిర్మించుకునే వింతచేష్టల కవచంలో యిదీ ఒక భాగమేమో అనుకున్నాను. నవ్వువచ్చింది. నిజానికి నావయసు ఎప్పుడూ జ్ఞాపకం వుండదు నాకు. ఇరవైయేళ్ళ వయసులో వున్నప్పటి నా మనఃస్థితికీ యిప్పటి స్థితికీ యేమీ భేదం కనుపించటంలేదు. అందువలననే కాబోలు 'వయసు మీరిపోతున్న' అనుకున్నపుడు అదేదో నాకు సంబంధించని విషయంలాగా హాస్యంగా అనిపిస్తుంది.... కాని యీవూరికి ట్రాన్స్‌ఫర్ అయివచ్చిన తరువాత యీ నాలుగు నెలల్లోనూ వయసు మీరుతున్నదేమోనన్న భావన — నాకు ముప్ఫైఅయిదేళ్ళన్న విషయం — లీలగా మనసు వెనకాతల మెదలుతున్నట్లున్నది. హాస్టలులోని ఆడపిల్లల్ని ఎగతాళిచెయ్యబుద్ధి వెయ్యటంలేదు. వాళ్ళంతా చిన్నవాళ్ళలా, పరోతరం వాళ్ళలా, కన్పిస్తున్నారు. బహుశా అమ్మ దగ్గర లేకపోవటంవలన యీమార్పు వచ్చివుండవచ్చు. అమ్మ నన్ను 'చిన్నా' అంటుంది. అన్నం తినకపోతే బ్రతిమిలాడుతుంది. అన్ని బాధ్యతలూ నవ్వుతూ నిర్వహించుకొంటుంది. అరవైఏళ్ళు దగ్గరపడుతున్నా పురకలు పరుగులతో పనులు చేసుకుంటుంది. అమ్మకుండే ఓపిక ఉత్సాహాల్లో వీసమంతు లేవు నాకు. జీవితం అర్థరహితంగా పేలవంగావున్నది. పనిలేకుండా ఆలోచనాలేకుండా పూరికే పడుకొనివుండటం, నిద్రపోవటం అనేవి రెండే యిష్టమైన పనులు నాకు. అమ్మకంటే

రెట్టింపు వుత్సాహంతో పనులు చూసుకుంటూ జీవంతో తొణికిసలాడుతూ వుండవల సిన వయసులో యీ'నిర్జీవత'ను వరించటంలోని ఘనత పేమీ ఏమిటో నాకు తెలియదు. దీక్షతో ఆశతో ఆనందంతో పరుగులెత్తి అందుకోవలసిన చుక్కల్లాంటి విలువలు, ఆదర్శాలు యిప్పటి కాలపరిస్థితుల్లో జీవితంలో లేవనిమాత్రం తెలుసు. ఎందుకు? ఎందుకు? ఎందుకు? ఒక్కప్రశ్నే నాలుగుమూలల్నించీ నిరంతరం వినబడుతూవున్నది.

నా దినచర్యలో ఒక ముఖ్యభాగం ఉత్తరాలకోసం ఎదురుచూడటం. పోస్టు యింకోగంటకు వస్తుందన్నప్పటినుండి ఎదురుచూడటం ప్రారంభమౌతుంది. వాకిటి ముందునుండి వెళ్ళే ప్రతి అడుగులచప్పుడూ పోస్టుమేన్‌దేమోనన్న భ్రమ కలిగిస్తుంది. మనసంతా రాబోయే పోస్టుమేన్ మీదనె కేంద్రీకరించబడుతుంది. గడియారం అతి మెల్లగా కదుల్తుంది. ఆఖరికి వచ్చిన వుత్తరాలకట్టలో నాకోసం ఒకటో అరో వుంటుంది. 'అమ్మ దగ్గర్నుండేనా!, 'కమల దగ్గర్నుండేనా!' అంటూ ఎవరిదగ్గ ర్నుండీ వచ్చినా 'ఇంతేనా!' అనిపిస్తుంది. నేను దేనికోసం ఎదురుచూస్తున్నానో నాక్కావల్సిందేమిటో నాకే తెలియదు! నిన్న యిలాగే అమ్మ దగ్గర్నుండి వచ్చిన ఉత్తరంలోని విషయం కొంతలోకొంత ఉత్సాహం కలిగించింది. ఇవాళ అమ్మ వస్తున్నది. అమ్మ దగ్గరుంటే కొంతైనా సరదాగా వుంటుంది.

'హోంసైన్సు యం. యస్సీ చదివావు. పరీక్షకోసం నేర్చుకున్న పూరీలు తప్పించి యింకో వంటరాదాయెను. నేర్చుకోబోయి చెడగొట్టిన రెండు గుడ్డలు తప్పించి యింకో గుడ్డముక్క కత్తిరించకపోతివి. ఒక్కపనీరాదు. ఏం చదువులు!' అంటుంది అమ్మ.

'వెధవపనులు! నాకెందుకు లేనిపోని శ్రమ. వంటవాళ్ళు టైలర్లూ ఎందరో వుంటారు. డబ్బుపారేస్తే వాళ్ళు శుభ్రంగా చేసేపనులు నేనెందుకుచెయ్యాలి?' అంటాను.

అమ్మ ఉత్సాహంగా నవ్వుతుంది.

అమ్మజుట్టు వయసులో నలుపూ తెలుపూ కానిరంగుకు మారిపోయింది. 'అమెరికాలో అయితే నీజుట్టుని మెచ్చుకుంటారు. ఈరంగు జుట్టంటేవాళ్లకు మహాయిష్టం. ప్లాటినం బ్లాండ్....' అని ఎగతాళిచేస్తే నవ్వుతుంది
అయినా ఎన్నాళ్ళీ అమ్మచాటుసుండటం! అందుకే యీపూళ్ళో యిల్లు తీసుకోకుండా

హాస్టలు వార్డెనుగావుంటున్నాను. అమ్మ అన్నదగ్గరున్నది. కాని ఆమెలేని యీ నాలుగు నెలల్లోనూ యీ ఆడపిల్లలముందు వయస్సు మీరిపోతున్నట్లుగా వున్నది నాకు.

హాస్టలు వెనగ్గా పెద్ద చెరువు. చెరువుకావల సూర్యోదయం అవుతుంది. ఒచ్చిన కొత్తల్లో ఒక రోజున చూశాను. అదోరంగు ఎరుపులో సున్నటిగోళంగాపుట్టి పసిడి రంగును సంతరించుకొని క్రమంగా తెల్లగామెరిసే అగ్నిగోళంగా మారిపోయాడు. 'పుట్టేటి భానుడా పుష్పరాగపుఛాయ, పుష్పరాగములోన ..' అన్న పద్యంలో మాదిరి గానే రంగులు మార్చుకున్నాడు. ఇవేళ చూస్తుండగానే పుట్టడమే తెల్లగామెరుస్తూ పుట్టేశాడు. ఏమిటీ యివాళ విశేషం! ఇవాళ అమ్మ వస్తున్నదని నీకూ తెలుసా? అనుకుని నవ్వుకున్నాను.

'బాత్‌రూమ్‌లో వేన్నీళ్ళు పెట్టానమ్మా' అన్నాడు రామసుబ్బు.

'నీవూ తొందరగానే వచ్చేశేవా? ఏమిటివ్వాళ విశేషం!' అన్నాను. రామసుబ్బు కళ్ళువాల్చి నవ్వి సిగ్గుగా తలదించుకున్నాడు. రామసుబ్బు ఎప్పుడూ కళ్ళువాల్చి సిగ్గుగా నవ్వుతాడు. సినిమాలోని అమాయకపు హీరోలాగా. అయినదానికీ కానిదానికీ అన్నిటికీ ఆదేనవ్వు. నాటకాల్లో వేషాలు వేస్తాడట. ఇదీ వేషమేమో అనుకున్నాను మొదట .. ,పైన నా టేబిల్‌మీద చిన్న మెమో పుస్తకంపున్నది. తెమ్మన్నాను ఓరోజు. టేబిల్‌మీదున్న పాతికపుస్తకాలూ పట్టుకొచ్చాడు. నాక్కోపంవచ్చింది. నీవు స్టుపిడ్‌వా లేక అతివినయమా? అనడిగాను. క్షణంలో సగంలో మొహంమీది నవ్వు మాసిపోయి కళ్ళు పెద్దవై వెల్లితిన్నవాలకం వచ్చేసింది. 'ఏ పుస్తకమో తెలియక, ఎందుకైనా మంచిదని .. ' అన్నాడు మొహం వ్రేలవేసుకొని. పని సరిగ్గాచేద్దామన్న వుద్దేశ్యంతో తెచ్చాడుగాని నేను అంతగా తిట్టేస్తానను కున్నట్లు లేదు పాపం. అదంతా వేషంకాదనీ స్వామిభక్తి విశేషమనీ తర్వాత తెలిసింది నాకు. వంటవాడి ఎసిస్టెంటుగా రామసుబ్బుకు వుద్యోగం యిచ్చింది నేనే. అందుకేనేమో నన్ను మెప్పించాలని చాల ప్రయత్నిస్తాడు. మిగతా పనివాళ్ళలాకాదు. వాళ్లు పని తప్పించుకోవాలని ప్రయత్నిస్తారు. దూరంగా కనుపించగానే ప్రక్కకు తప్పుకుంటారు. ఎదురుగా వచ్చినప్పుడు నిటారుగానిలబడి నమస్కారంచేస్తారు. 'ఇవళ ఎండ ఎక్కువగావున్నది' అనగానే 'అవునమ్మా, చాలా మాడ్చేసింది' అంటారు. వెంటనే 'ఏవిటింత చల్లగావుందీ' అంటే 'అవునమ్మా ఎందుకో చల్లగావుంది' అని సాలోచనగా తలవూపుతారని అను

భవంమీద కనుక్కున్నాను. అందరూ ఒకచేరకం. ఈ ప్రాంతపుతీరు కాబోలు. మొదట్లో రామసుబ్బా అంతే ననుకున్నాను. 'అతివినయం ధూర్తలక్షణం' అను కున్నాను. నిజమైన ఆదర్శసేవకులు యీకాలంలో వుండటానికి వీల్లేదు. ఆదర్శా లనేవీ, మంచిఅనేవీ కథల్లోనూ సినిమాల్లోనూ బాగుంటాయిగాని నిజజీవితంలో అపహాస్యంపాలు జేస్తాయి. తలబొప్పి గట్టిస్తాయి. దాన్ని మనుష్యులు 'సెంటిమెంటా లిటీ' అంటారు. అబలలూ అనుభవహీనులూ మూర్ఖులూ నమ్మేవి అంటారు. లౌకిక వ్యవహారాల్లో మంచితనానికీ చచ్చుతనానికీ భేదం వుండదు. ప్రేమ, స్నేహం, జాలి, క్షమాలాంటి గుణాలు మనుషుల్లో లేవని ఎన్నోసార్లు తెలిసింది నాకు. అన్నిటికీ అట్టడుగునవుండేది స్వార్థం. మంచితనంకోసం వెతికి వెతికి నిరాశచెందాను. కేవలం నా సుఖంగురించి ఆలోచించవలసిన అమ్మ ఒకనాడు 'డబ్బు దుబారాచెయ్యకుండా వెనకేస్తే అన్న పిల్లలకు పనికివస్తుంది' అన్నప్పుడు మాతృప్రేమలోకూడా నమ్మకం పోయింది నాకు. అందుకే రామసుబ్బు అనే పని కుర్రవాడిలో యీ పాతకాలపు లక్షణాలున్నాయని గుర్తుపట్టడానికి నెలరోజులుపట్టింది. తర్వాత 'పాపం, అమాయ కుడు' అని జాలిపడ్డాను.

రామసుబ్బులోని మంచితనం అమాయకత్వం చూచాక నాలో చాల మార్పు వచ్చింది. ఏ కాలంలోనో అడుక్కి నెట్టివేయబడ్డ ఆదర్శ శిఖరాలు పైకిలేచాయి. మంచితనంలో మానవతలో తిరిగి విశ్వాసం కలిగింది. రాములవారిని చూచిన ఆంజ నేయునిలా రామసుబ్బు నన్ను చాల గౌరవభావంతో చూసేవాడు. 'పాతవార్దెనమ్మ అందరిదగ్గరా చాడీలూ వెనక మాటలూ వినేవాళ్ళంటమ్మా. మీరు న్యాయంగా పోవట మేగాని అలాంటిపనులు చెయ్యరు', 'పావలాయిచ్చి రెండణాలసామాన్లుకొంటే కొట్టు వాళ్ళు పన్నెండుపైసలు వెనక్కిస్తే ఆమె వూరుకునేదికాదట. డబ్బుదగ్గర చాల కచ్చితం. మీరైతే ధారాళంగా వుంటారని అందరూ అంటున్నారు' 'పనివాళ్లు డ్యూటీకి కాస్త ఆలస్యంగావచ్చినా, సెలవడిగినా, తప్పుచేసినా పాతమ్మగారు చాలా కఠినంగా వుండేవారట. మీరు అన్నీ అర్థం చేసుకుంటారు.' ఇవన్నీ ముఖప్రీతికోసం ఒక్క సారి అన్నమాటలు కావు. అప్పుడప్పుడూ మాటల్లో బయటపడ్డవిషయాలు. జీవిత మంటే కేవలం స్వార్థంకోసం మలుచుకున్నదిగా కాకుండా ఉన్నతమైన విలువల్ని. ఆదర్శాల్ని సాధించేదిగా చూడగలవాళ్ళు కొందరైనా వున్నందుకు సంతోషం కలిగింది.

అమ్మకు గులాబ్‌జాం అంటే చాల యిష్టం. ఆమె వచ్చేసరికి చేయించిపెడితే సంతోషిస్తుంది కదా అనిపించింది. నాకు స్వీట్సుమీదగానీ యితర తినుబండారాల మీదగాని మోజులేదు. చిన్నప్పుడు అమ్మ బియ్యం నానబోసి, పిండిదంపించి, ఖారీ ఎత్తున టిఫిన్లు తయారుచేస్తుంటే నాకు విసుగనిపించేది. తిండికోసం యింత గందర గోళం ఎందుకు! అనికునేదాన్ని. 'ఇంత కష్టపడి తయారుచేసుకొని అవి తినకుంటే నేం!' అనేదాన్ని. ఇప్పుడూ ఆ అభిప్రాయం మారలేదు. కాని....యివాళ ఎందుకో నాకు సంతోషంగావున్నది. ఇవాళ సూర్యుడు పుట్టటమే తెల్లగాపుట్టాడు. నేను వున్న తమైన స్వభావం కలదాన్నని గుర్తించే రామసుబ్బు అనే పనికుర్రవాడు వున్నాడు ... ఔన్నత్యమనేది మనస్సును ఒక దివ్యతేజంలోముంచి ప్రకాశవంతం చేస్తుంది. హృదయాన్ని ఆనందంతో పరివశింపజేస్తుంది..... ఇవాళ అమ్మ వస్తున్నది. నాలుగు నెలల తరువాత మంచికూతురుగా, నాకోసం కాకుండా, కేవలం ఆమెకోసం. ఈఒక్క పనిచేసి ఆమెను సంతోషపెట్టాలి. అందుకే రామసుబ్బుతో చెప్పాను - కావలసిన వస్తువులు తీసుకొచ్చి నా రూంలోనే స్టౌమీద గులాబ్‌జాం చెయ్యమని ....

'హోటల్‌నుంచి తెప్పించావా, బాగుంది' అన్నది అమ్మ.

'కాదు. మేమే చేశాంలే' అన్నాను గర్వంగా.

ఆరోజు సాయంత్రం నేను కాలేజీనుండి వచ్చేసరికి బాల్కనీలో అమ్మ రామసుబ్బుతో యిష్టాగోష్ఠి జరుపుతూవుంది. ముఖ్యంగా తన కూతురు గొప్పతనం మీద. మాటలు నా రూంలోనికి స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి. నవ్వుకుంటూ వింటున్నాను. అప్రస్తుతంగా మధ్యలో అన్నది అమ్మ. 'మా అమ్మాయి యివాళ నాకోసం గులాబ్ జాం చేసింది. ఈమధ్యన నేర్చుకున్నట్లున్నది' చాలా బాగాచేసింది అన్నది. ఇలా అంటున్నదేమిటా అని ఆశ్చర్యపోతూ విన్నాను. ఇందాకా 'మేమే చేశాం' అన్నప్పుడు నేనే చేశానన్నట్లు అర్థం చేసుకున్నది గాబోలు!

రామసుబ్బు ఏమాత్రం తడబాటులేకుండాఅన్నాడు. 'అవునమ్మా అమ్మగారు నాచేత సామాన్లుతెప్పించి చేశారు. చాలా బాగా చేస్తారు' అని.

నాకు యీమాటలు సరిగ్గా అర్థంకాలేదు. ఏవిటో కలగాపులగంగా పొరపాటుగా విన్పించాయి....గులాబ్‌జాం నేను చెయ్యలేదని రామసుబ్బుకు తెలుసునే! తానేగదా సామాన్లుతెచ్చి తయారుచేశాడు. నేనుచేశానని అంతఘట్టిగా ఎందుకు చెబుతున్నాడు?

మెల్లగా నామనసులో ఒక చిన్న అనుమానంపుట్టి పర్వతప్రమాణానికెదిగి కూర్చుంది. నేను అమ్మతో అబద్ధంచెప్పానని రామసుబ్బు అనుకుంటున్నాడా! .. నేను అబద్ధాలు చెప్పడం రామసుబ్బుకు ఆశ్చర్యం కలిగించలేదు! అందుకే ఏమాత్రం తొణక్కుండా నా 'అబద్ధాన్ని' సపోర్టుచేశాడు. నాది ఉన్నతమైన స్వభావమనీ, నాకు అల్పబుద్ధులులేవనీ రామసుబ్బు యిదివరలో అనుకోలేదా?

.... ప్రపంచంలోని మంచితనమంతా శిథిలమైపోయినట్లూ, జీవితంలోని రాగమంతా చెదిరిపోయినట్లూ అనిపించింది. నన్ను నిస్సత్తువ ఆవరించింది....

'మీరురావటం నేను చూడనేలేదమ్మగారూ' అంటూ ఫ్లాస్కులో నుంచి కాఫీని కప్పులోనికిపోసి తెచ్చి యిస్తున్న రామసుబ్బు మొహంలో సిగ్గుతోకూడిన నవ్వూ, వినయమూతప్పించి మరేభావమూ లేదు!

ఆరోగ్యమైన శరీరం ఆహారాన్ని ఎంతసహజంగా మధురంగా కోరుతుందో, ఆరోగ్యమైన మనసు అంత ఆతృతతోనూ జ్ఞానాన్ని కోరుతుంది. భోజనశాలకు వెళ్ళడం ఎంత ప్రియమో, అంతకన్న ఎన్నోరెట్లు సహజం, సుందరం, కావాలి బడికి వెళ్ళడమనేది. బడీ, పంతులూ, అంటే ఇంత ఘోరమైపోవడం, బిడ్డ తప్పు ఏమాత్రమూ లేదు! ఎప్పుడు బడికి వెడతానా, అనే ఆతృత బిడ్డ కనపరచక పోతే, ఆ బడి విషమన్నమాట ఆ బిడ్డకి.

—చలం

(విద్య—బిడ్డల శిక్షణ)